

Luật về trợ cấp cho những công nhân viên trong tình trạng lớn tuổi thất nghiệp hoặc mất sức lao động và những người sống tự lập lớn tuổi mất sức lao động (IOAW/IOAZ).

Hoà Lan là một nước giàu có với tổng sản lượng quốc gia chia cho mỗi đầu người theo số liệu năm 2005 của Quỹ Tiền Tệ Thế Giới (International Monetary Funds) là 38.618 USD, đứng hàng thứ 10 trên thế giới (Hoa Kỳ 42.000 USD, Nhật 35.757, Nam Hàn 16.307 USD, Trung Quốc 1.709 USD, Việt Nam 723 USD). Ngoài ra do có một hệ thống thuế tương đối hoàn chỉnh với mức đóng thuế cao, Hoà Lan đã có thể thiết lập một hệ thống an sinh xã hội tốt. Hệ thống này bảo đảm cho mọi công dân có một cuộc sống với mức thu nhập xã hội tối thiểu (sociaal minimum) dựa trên mức lương tối thiểu theo luật định (wettelijk minimumloon). Với rất nhiều đạo luật trong lãnh vực xã hội, cuộc sống của mỗi người dân Hoà Lan được bảo đảm từ khi sinh ra đến khi mất đi (van wieg tot graf).

Khi sanh con cha mẹ được nhận trợ cấp con theo luật AKW (Algemene kinderbijslagwet). Lớn lên đi học thì các sinh viên, học sinh trên 18 tuổi được nhận học bổng hoặc mượn thêm tiền theo luật WSF (Wet studiefinanciering). Khi bệnh hoạn thì bệnh phí được bồi hoàn theo luật ZVW (Zorgverzekeringswet, thay cho ZFW, Ziekenfondswet trước đây). Trong trường hợp bệnh nặng kinh niên cần sự săn sóc đặc biệt thì những phí tổn liên hệ được trả theo luật AWBZ (Algemene wet bijzondere ziektekosten). Những người goá bụa hoặc trẻ mồ côi thì được nhận trợ cấp theo luật ANW (Algemene nabestandenwet). Người thất nghiệp thì có trợ cấp xã hội theo luật WWB (Wet werk en bijstand, trước đây là ABW: Algemene bijstandswet), hoặc đã từng đi làm và bị thất nghiệp thì nhận trợ cấp bảo hiểm thất nghiệp theo luật WW (Werkloosheidswet). Người còn trẻ trong trường hợp mất sức lao động thì nhận trợ cấp theo luật WAJONG (Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening voor jonggehandicapten). Công nhân viên trong thời gian lao động do tai nạn hoặc bệnh tật bị mất sức lao động thì nhận trợ cấp theo luật WIA (Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen, thay thế WAO. Luật này chia làm hai loại là WGA - werkhervatting gedeeltelijk arbeidsongeschikten - cho những người một phần mất sức lao động và IVA - inkomenvoorziening volledig arbeidsongeschikten - cho những người hoàn toàn mất sức lao động). Những người già trên 65 tuổi thì được hưởng tiền hưu theo luật AOW (Algemene ouderdomswet).

Cộng đồng người Việt Nam ở Hoà Lan hầu như đã có đụng chạm nhiều với những luật trên, nhưng rất ít người biết đến luật IOAW (Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers) và IOAZ (Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen). Đây là những đạo luật nhằm giúp đỡ những công nhân viên (werknemers) hoặc những người sống tự lập (zelfstandigen: ondernemers, vrije beroepsbeoefenaren – những nhà kinh doanh và người hành nghề tự do) khi lớn tuổi rơi vào tình trạng thất nghiệp hoặc mất sức lao động có một lợi tức tối thiểu để sinh sống. **Sự khác biệt quan trọng nhất của những luật này với luật trợ cấp xã hội (WWB) là việc không xem xét đến tài sản (geen vermogenstoets) của người xin trợ cấp.** Tránh tình trạng là những người thuộc diện nêu trên phải sử dụng hết tài sản (tiền tiết kiệm, nhà ở và những tài sản khác ...) của mình trước khi được xin hưởng trợ cấp. Theo số liệu năm 2008 người xin trợ cấp xã hội (WWB) không được có tài sản trị giá trên 5.325 EUR cho người độc thân, 10.650 EUR cho đôi vợ chồng hoặc người độc thân sống với con vị thành niên. Ngoài ra những người này cũng không được sở hữu căn nhà trị giá hơn 44.900 EUR (trị giá nhà trừ đi tiền nợ: waarde van de woning minus hypothecaire lening).

Đối tượng có thể xin hưởng trợ cấp theo luật IOAW hoặc IOAZ:

- Những người dưới 65 (*) tuổi bị thất nghiệp vào lúc 50 tuổi hoặc sau 50 tuổi và không còn nhận trợ cấp bảo hiểm thất nghiệp (WW).
- Những người dưới 65 tuổi trong tình trạng mất sức lao động dưới 80% (**) và sau năm 50 tuổi không còn được lãnh trợ cấp mất sức lao động vì mức độ mất sức lao động được ấn định dưới 35%.
- Những người sống tự lập dưới 65 tuổi ngưng công việc kinh doanh hoặc nghề tự do sau năm 55 tuổi và có lợi tức dưới mức lợi tức xã hội tối thiểu. Điều kiện là những người này trước đó phải có doanh nghiệp hoặc hành nghề tự do trong 3 năm và trong 7 năm trước thời gian này phải có doanh nghiệp, hành nghề tự do hoặc làm việc cho chủ (in loondienst).

(*) Mọi người từ 65 tuổi được hưởng tiền hưu theo luật AOW.

(**) Mọi người mất sức lao động toàn phần (trên 80%) được lãnh trợ cấp theo luật IVA, và nhận thêm phụ cấp (toeslag) nếu trợ cấp này dưới mức thu nhập tối thiểu.

Cơ quan thi hành luật IOAW/IOAZ:

Theo nguyên tắc luật IOAW và IOAZ được thi hành bởi thị trường và wethouders. Trong thực tế phòng Xã Hội (Sociale Dienst) của thị xã với sự kết hợp của Trung tâm việc làm và thu nhập (CWI: Centraal voor werk en inkomen) là nơi để làm thủ tục xin trợ cấp này.

Nhiệm vụ khi nhận trợ cấp theo luật IOAW/IOAZ:

Những người nhận trợ cấp theo luật IOAW/IOAZ có trách nhiệm phải đăng ký tìm việc ở CWI, phải chấp nhận công việc làm được giao, hoặc theo sắp xếp của cơ quan liên hệ tham gia vào những khoá đào tạo nghề nghiệp để làm tăng cơ hội tham gia vào thị trường lao động. Ngoài ra phải khai báo khi có những thu nhập ngoài trợ cấp. Những thu nhập này sẽ bị khấu trừ một phần hay toàn phần vào khoản trợ cấp theo luật định.

Phần trình bày hai đạo luật IOAW và IOAZ trên đây chỉ có tính cách đại cương. Mục đích để giới thiệu cho quý đồng hương biết đến những luật này để có thể giải quyết vấn đề cho mình khi rơi vào hoàn cảnh tương tự. Để biết thêm chi tiết xin liên lạc với những cơ quan liên hệ hoặc tra cứu trên mạng trong website www.st-ab.nl (Stichting AB) hoặc home.szw.nl (Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid).

V.T. Hoang
Planmasters